

כאמרו קרין וכו'... (Small text in the top right corner, likely a continuation of an article or a sidebar note.)

מראי מקומות לעיון בדף היומי

בית מדרש גבוה לתורה
כולל הדף היומי
קרית ספר ת"ו
מיסודה של עמותת "משולי ערימת" רחוב שאנת אריה 25/17 קרית ספר 71919 מודיעין עילית ארץ ישראל

גליון מספר 262

הוציאה ע"י בנם הנה"ג הר"ר אברהם אליעזר מרקוביץ שליט"א לונדון

לע"נ הר"ר צבי בתר"ר מרדכי ורעיתו מרת רחל לאה בת הר"ר אברהם אליעזר ד"ל

מסכת קידושין דף ז - דף יג

בס"ד, ט"ז תשרי התשס"ט.

דף ז ע"א

א) גמ', מקודשת מדין ערב. פירש רש"י ב"ה מדין ערב, דילפינן לה ממה שמצינו בתורה שהערב משתעבד למלוה. אמנם בתוס' ר"י הזקן פירש, דהערב משתעבד למלוה, בההיא הנאה דמהימן עליה לתת מממונו ללווה. וכן ביאר הריטב"א, וכתב, דלענין קידושין, בההיא הנאה שנתן מנה על פיה, גמרה ומקדשה נפשה. והקשה הפני יהושע, אי מקדשה בהנאה, אמאי בעינן לילפותא מערב, פשיטא דבכל הנאה דיש בה שוה פרוטה, יכולה להתקדש. ועוד, דהרי מבואר בשולחן ערוך (חור"מ סימן מ ס"א), דילפינן מדין ערב דיכול אף לשעבד עצמו במידי דלא חייב בו, משמע, דבערב מהני אף בחינם. ומשום הכי ביאר, דמתקדשת בהא דפרטה מחיובה לשלם לו המנה שנתן על פיה, והא הוא דילפינן מערב דמתחייבת בתשלומים על פי דיבורה. [והדברים מתיישבים יותר לפירוש רש"י].

ב) גמ', שם. כתב הרמב"ם (פ"ה מאישות הכ"א) כתב, דאומר לה בשעת קידושין "הרי את מקודשת לי בהנאת מתנה זו שנתתי על פך". וביאר הר"ן (ג. מדפי הרי"ף), דאי לאו הכי הוה כנתן הוא ואמרה היא שאינה מקודשת. אמנם הביא, דאחרים פירשו, דאפילו לא אמר לה מידי מהני, דומיא דהיה מדבר עמה על עסקי קידושין דמקודשת אף דבשעת הנתינה לא אמר מידי, ולא דמי לנתן הוא ואמרה היא דבשעת הנתינה אכתי לא היה דיבור דקידושין. [עיינן באות הקודמת, ביאור תוס' ר"י הזקן והריטב"א, שלכאורה משמעות דבריהם, דבעינן שיאמר כן כדי לגלות שמקדשה בההיא הנאה. וצריך עיון].

ג) גמ', הילך מנה והתקדשו לפלוני. ביאר רש"י ב"ה הילך, דאיירי בשלוחו. והרא"ש (סימן ו) כתב, דאיירי בין בגוונא שהיה שלוחו ומקדשה משלו, ובין בגוונא שלא היה שלוחו ואמר הבעל הרי את מקודשת במנה שנתן לך פלוני. וכתב הפני יהושע, דדברי רש"י נמי לאו דווקא שהיה שלוחו. והריטב"א כתב, דאי איירי בשלוחו, אף בלא דינא דעבד כנעני מקודשת. וביאר בחידושי הגר"ש שקאפ (סימן ח), דכיון דמעשה השליח מתייחס אל המשלח, שפיר חשיב כאילו המקדש נתן הכסף. אבל היכא דאינו שלוחו, הוי אמינא דלא סגי שתקבל, אלא בעינן שאף הנותן ישתתף במעשה הקנין, וילפינן מעבד כנעני, דעיקר הקנין הוא בקבלת המקבל, ולא בעינן כלל שהנותן ישתתף במעשה הקנין.

ד) גמ', מקודשת מדין עבד כנעני. ביאר בחידושי רבינו חיים הלוי (פ"ה ממלוה ה"ג), דעיקר הרבותא בעבד כנעני, דנתינת הפלוני חשיב כאילו נתן העבד, ואף דאינו משום שליחות אלא גזירת הכתוב, מכל מקום מהני מדין שליחות, ומשום הכי בגוי שהתמעט מתורת שליחות, אף דין עבד כנעני לא יאמר בו. אמנם המתנה אפרים (שלוחין סימן טו) כתב להדיא, דאינו ענין כלל לשליחות ואף בגוי אמרינן דין עבד כנעני, דכל שקיבל המוכר ממילא מקנהו לאחרים.

ה) אם כן הווי ליה נכסים שיש להם אחריות וכו'. כתב הרשב"א בשם הרמב"ן, דלאו בדוקא נקטיה, דאי דווקא הווי אמינא, דאי הוי איפכא, כגון שמקנה לו מנה אגב האשה, נקנית. והא ליתא, דאפילו למאן דאמר עבדא כמקרקעי דמי, אין קונין מטלטלין אגבו, כדאיתא בבבא קמא (יב:), דשאני מקרקעי דניידי ממקרקעי דלא נייד. ועוד דעבדא הוא דהוה כמקרקעי, דמלתא קאמר, לומר, דאפילו הווי שייך הכא דין אגב, איפכא הוי. והוסיף, דמסתבר דעל כרחין אית לן למימר הכי, דאי מדין אגב קאמר, עדיפא מינה הווי ליה לאקשוני, מהיכי תיתי לומר דאשה נקנית באגב. דאפילו אי "משדה עפרון" ילפינן דמקשינן אשה לשדה עפרון לכל קניות שבשדה. באגב ליתא דקרקע אינה נקנית אגב קרקע.

ו) [תוס' ד"ה אם כן, בסוה"ד, שהרי קנין כסף באשה ילפינן משדה קיחה קיחה, ואם אין שדה נקנה, מהיכי תיתי באשה. לכאורה צריך עיון, דבשלמא לדעת רש"י לעיל (ג.) ד"ה חליפין, דמפרש כוונת הגמ' שם, דאיכא למילף אף קנין סודר משדה עפרון ניהא. אבל התוס' (שם) ד"ה ואשה, הקשו עליו, והוכיחו דלא ילפינן משדה עפרון, אלא קנין כסף דוקא, דכתיב ביה "קיחה". ואם כן, אף אם שדה היה נקנה בקנין אגב, לא היינו יכולים ללמוד לאשה. (א.ג.).]

ז) גמ', הכא באדם חשוב עסקינן דבההיא הנאה וכו'. הקשה הר"ן (ג. מדפי הרי"ף), דבסוגיין משמע דרק באדם חשוב איכא הנאה, ואילו בבבא מציעא (מו.) סבר לוי דחליפין הוי בכליו של מקנה משום דבההיא הנאה דמקבל מיניה גמר ומקני, חוינן דלאו דווקא באדם חשוב איכא הנאה. ומאיך רב דסבר התם דבעינן דווקא כליו של קונה, חוינן דאפילו באדם חשוב ליכא הנאה. ותירץ, דאף דאיכא הנאה אפילו באדם שאינו חשוב, מכל מקום לא שויה פרוטה, ומשום הכי אף דלעינן חליפין מהני, מכל מקום לענין קידושין לא מהני. ורב סבר, דאף דלעינן קידושין מהני, מכל מקום בחליפין דהוי על מנת להחזיר לא מהני. והריטב"א כתב, דעיקר טעמיה דלוי הוא מקרא, ומאי דאמר בההיא הנאה הוא לרווחא דמילתא.

ח) גמ', איתמר נמי משמיה דרבא וכן לענין ממונא וצריכא וכו'. הקשה הקובץ שיעורים (אות מא), היכי סלקא דעתך לחלק בין ממון לאשה, הא קידושי כסף ילפינן מקרקעות, ואי בקרקעות לא חשיב ממון ככהאי גוונא, מה יהיה הא דאשה בכל דהו ניהא לה. ותירץ, דשפיר דיש לומר דאף דחשיב ממון לא יהני בקרקעות, כיון דליכא גמירות דעת. אבל בקידושין דבכל דהו ניהא לה, שפיר איכא גמירות דעת. ומאיך, גם אי נימא דמהני בקרקעות, אכתי אינו ראייה דהוי ממון אף לענין קידושין, דהא בממונות איכא דברים הנקנים אף באמירה ולא בעינן דווקא כסף.

ט) גמ', וכן לענין ממונא. כתב הר"ן (ג. מדפי הרי"ף), דמלשון הרמב"ם (פ"א ממכירה ה"ו) שכתב, תן מנה לפלוני ויקנה ביתי לך כיון שנתן קנה מדין ערב, מבואר, דבממונא מהני דווקא מדין ערב, ולא מדין עבד כנעני. והיינו טעמא, דדוקא בקידושין דאיכא גזירה שוה ד"לה לה" משפחה מהני מדין עבד כנעני. אמנם הכסף משנה (שם) כתב, דלא מסתברא דיחלק מדעתו בין עבד כנעני לערב. ומשום הכי כתב, דהרמב"ם גריס להא ד"וכן לענין ממונא" בתר דינא דערב.

י) רש"י ד"ה וכן לענין ממונא, הנך שמעתתא דרבא דילפינן קידושין מדין ערב ומדין עבד כנעני וכו'. כתב הריטב"א, דמשמע מדבריו, דלא קאי אמימרא ד"הילך מנה ואקדש אני לך" דמהני מדין "אדם חשוב". וביאר, דדוקא בקידושין דאיכא תרתי, דמתקדשת לאדם חשוב ואף נטל ממנה המתנה, מהני. אבל בעלמא לא. אמנם כתב, דהגאונים ביארו, דקאי אכולה מימרות דרבא, דאי נימא דקאי רק אעבד כנעני וערב, פשיטא דמהני ומאי קמשמע לן.

יא) גמ', והכי קאמר לה דאי בעינא למונסב אחריות נסיבנא. ביאר הריטב"א, דאף דבלא תנאי נמי מצי למיעבד הכי, מכל מקום מהני תנאה שלא תהיה קובלת עליו. אי נמי, דמהני גם להיכא דלא ספיק לתרוויהו, דבלא תנאי אסור לישא אחרת כדאיתא ביבמות (סה.). וכן מהני לאתרא דנהיגי דלא לישא אחרת עליה, דכל שלא התנה יכולה לעכב בערו ולומר דאדעתא דמנהגה הווי נישא לה.

יב) גמ', וניפשטו לה קידושי בכלה. הקשה המקנה (לקמן עמוד ב' אתוס' ד"ה צבייך), מאי קשיא דלפשטו קידושין בכלה, הא איכא מיעוטא דאשה ולא חצי אשה. ועוד, שלמא בהקדש דשפיר חל על חציה, אמרינן דפשטה בכלה. אבל באשה דלא חל כלל על חציה, מהיכי תיתי שיפשטו בכלה.

כב) גמ', בעי רב פפא בתך ופרתך בפרוטה וכו'. כתב הריטב"א, דהני מילי כשמשך את הפרה, אבל אם לא משך הפרה, פשיטא דבתך ופרתך בהאי פרוטה קאמר.

כג) גמ', ורב יוסף אמר צריכי שומא. ביאר רש"י בד"ה צריכי שומא, דכיון שלא שמאוהו תחילה אינה מקודשת. ומבואר, דבעינן שומא קודם הקידושין. וכתב הר"ן (ג: מדפי הרי"ף), דמלשון הרמב"ם (פ"ז מאישות הי"ח) דכתב, דאם היו שווין חמישין הרי זו מקודשת משעת לקיחה ואינן צריכין שומא בשוק ואחר כך תהיה מקודשת, מבואר, דלרב יוסף דבעי שומא, מהני שומא אף לבתר הנתינה.

כד) גמ', אי דאמר לה בחמישין. ביאר רש"י בד"ה אי דאמר, דאמר לה התקדשי לי בחמישים וכו' והרי לך אלו בדמיהן. וביאר האבני מילואים (לא סק"א), דאי אמר לה התקדשי לי בשיראין אלו דשווין חמישים, יש לומר דכל דשווה פחות דינו כדין אונאה, ועד שתות מקחו קיים, ומקודשת. ולהכי ביאר רש"י דאמר לה מעיקרא הרי את מקודשת לי בחמישים, ובהאי גוונא ליכא מחילה, וכל דלא שוו לא הוה קידושין.

כה) גמ', איכא דאמרי בכל דהו נמי פליגי. ביאר הריטב"א, דאפילו אמר לה בכל מה שהן בין הרבה ובין מועט, מכל מקום סבורה דשווה הרבה והתקדשה דווקא אדעתא דהכי, ואם לא שוו דעתה הוה קידושין טעות.

דף ח ע"א

א) רש"י ד"ה שוה כסף כסף, גבי קידושין כסף כתיב, ושוה כסף איתרבי כסף כדאמרינן לקמן ישיב וכו'. והתוס' רי"ד [וכן הר"ן (א. מדפי הרי"ף)] כתבו, דסברא הוא דכל דנקנה בכסף נקנה אף בשוה כסף, ודוקא גבי נזיקין בעינן קרא לאשמעינן דאין הנזיק יכול לעכב עליו.

ב) תוס' ד"ה אף, בסוה"ד, לכאורה דומה דלא כרב יוסף. העיר החזון איש (סימן קמח), דלא דמי לדרב יוסף, משום דיש לומר דעיינן בה אם שוה בציר מפרוטה או פרוטה, וכיון דידע דטפי מפרוטה ודאי לא שוויה, שפיר חשיב קייץ.

ג) גמ', ולרב נחמן דאמר פירות לא עבדי חליפין. ביאר הפני יהושע, דמהדר לאוקי אף כרב נחמן משום דקיימא לן אף כוותיה בדיני.

ד) גמ', שם. הקשה הריטב"א, דאכתי איכא למימר דבכסף הוא נקנה, ואינו נקנה כדרך שנקנים תבואה וכלים, דהיינו חליפין. ותירץ, דלישנא ד"ואינו נקנה בתבואה וכלים" משמע דקאי אעבד שאינו נקנה בתבואה וכלים גופייהו. ועוד, דהא דומיא דנקנה בכסף קתני, דהתם ודאי דקאי אקנין כסף.

ה) גמ', שם. הקשה העצמות יוסף, הא חליפין שוה בשוה מהני אף לרב נחמן, וכדכתבו התוס' בבבא מציעא (מו: ד"ה ולרב נחמן, ושפיר איכא למימר דאינו נקנה בתורת חליפין שוה בשוה. ותירץ, דדומיא דכלים קתני, דהוי בכל דהו. והפני יהושע תירץ, דלר' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות, שוה בשוה מהני מדין כסף ולא חשיב חליפין, ומהיכי תיתי למעטו בעבד עברי.

ו) גמ', אימא מדמקרא הנאתיהו וכו'. הקשה העצמות יוסף, אם איתא דהקרא אתי למעוטי תבואה וכלים, קרא ד"ישיב" לרבות שוה כסף כסף למה לי, דאי שוה כסף לאו כסף, מהיכי תיתי דיהני תבואה וכלים, ומה לי בהא דמקרא הנאתיהו. ותירץ, דאי לאו קרא ד"ישיב" דשוה כסף כסף, הוי אמינא דהמיעוט דבכסף הוא נקנה, אתי לאפוקי, דאינו נקנה בחליפין או באגב. אבל השתא דילפינן מ"ישיב" דשוה כסף כסף, שפיר אמרינן דאתי קרא לאשמעינן דבפחות משוה פרוטה לא מהני אף היכא דמקרא הנאתיהו.

ז) גמ', אמר רב יוסף מינה אמינא לה דתניא עגל זה וכו'. כתבו התוס' בד"ה מנא, דלישנא קמא מייתי ראייה. וביאר המהרש"א, דבפדיון הבן כיון דבעינן חמש סלעים, על כרחך דלא איירי דאמר עגל זה בכל דהו לפדיון בני, אלא כוונתו דיטול העגל בחמש סלעים, והיינו דומיא דלישנא קמא דאיירי באמר לה דשוי חמשין, אבל ללישנא בתרא דאיירי בכל דהו ליכא ראייה כלל. אמנם העיר, דלישנא בתרא קאמר, בכל דהו נמי פליגי, ואם כן שפיר מייתי ראייה אף להיכא דאמר דשוי חמשין. וכתב, דנראה דתוס' לא גרסי בלישנא בתרא "בכל דהו נמי פליגי", ופליגי דווקא בכל דהו, וכן נראה מדבריהם לקמן (ט) סוד"ה והלכתא.

ח) גמ', שם. הקשה הפני יהושע, מאי ראייה איכא לרב יוסף, הרי שפיר יש לפרשה כפשוטו, דעגל זה לפדיון בני לא מהני, כיון דלא אמר "לחמש סלעים" וכל דהו לא מהני בפדיון הבן. ועוד, היכא דשוה חמש סלעים, מאי נפקא מינה בהא דלא סמכא דעתו דכהן, וכי בדעתו הדבר תלוי. ומשום הכי ביאר, דמאי דאמר רב יוסף דשיראי צריכי שומא, היינו משום דכל דלא קייץ לא הוי בכלל "כסף". ונחלקו תרי לישני דרב יוסף היכא דאמר לה מעיקרא בכל דהו, האם חשיב קייץ, והווי "כסף" אי לאו. והשתא מייתי שפיר ראייה

ותירץ, דכוונת המקשן, דלמא מאי דאמר רחמנא "אשה" דהיינו ולא חצי אשה, משום דפשטה בכולה, ולא משכחת לה חצי אשה, אבל באמת בלאו דינא דפשטה שפיר חלו הקידושין אף על חצייה.

דף ז ע"ב

יג) [רש"י ד"ה דיחוי מעיקרא, בתוה"ד, ואיכא למאן דאמר (בסוכה דף לג:) דפליג ואמר אין דיחוי אלא בנראה ונדחה. ולכאורה צריך עיון, **דבסוכה** (לג:) פירש רש"י בד"ה אלא בתר דאגדיה, דהא דאמרינן התם דחוי מעיקרא לא הוי דיחוי, היינו במצוות (דלא ילפינן מקדשים), ומשמע דבקדשים יש דיחוי אפילו בדחוי מעיקרא, והכא בקדשים מייירי. ולכאורה נראה לומר, דמה שכתב רש"י איכא למאן דאמר וכו' לא היתה כוונתו להא דסוכה לג:, אלא ליומא סד. (שהביא בד"ה בעלי חיים), דהתם משמע דאין דיחוי בדחוי מעיקרא אפילו בקדשים. (ובש"ס דפוס ונציה ליתא לציון זה דסוכה והוא הוספה מאוחרת) (א.ג.)

יד) רש"י ד"ה יש דיחוי ברמים, יש תורת דיחוי בדבר שאינו קדוש אלא לדמיו. ביאר הקובץ שיעורים (אות עא), דאין כוונתו לדבר הקדוש בקדושת דמים, דהא אמרינן ועושה תמורה, ובקדושת דמים ליכא תמורה. אלא כוונתו שאינה עומדת אלא לדמיה, דהרי דינה שתרעה עד שתיטאב.

טו) תוס' ד"ה שמע מינה, בסוה"ד, אבל גבי קן אפילו רבנן מודו שהרי אין קדושת דמים חלה בעופות. הקשה המהרש"א, אם כן, היאך אמררה הגמ' התם, שמע מינה יש דיחוי בדמים.

טז) גמ', בעי רבא חציין בחצי פרוטה וחציין בחצי פרוטה. כתב הריטב"א, דאיירי בגוונא שנתן לה שני החצאים כאחת, אבל אם לא נתן לה מתחילה אלא חצי פרוטה, פשיטא דפסקה למילתא ולא מהני. והר"ן (ג: מדפי הרי"ף) כתב, דאיירי דבתוך כדי דיבור אמר לה וחציין בחצי פרוטה. והבית שמואל (לא סקט"ו) כתב, דמרבינו ירוחם מבואר, דאף תוך כדי דיבור אם היה הפסק לא מהני, דהא בקידושין לא אמרינן תוך כדי דיבור כדיבור.

יז) גמ', או דילמא כל ביומיה מונה והולך הוא. ביאר הקובץ שיעורים (אות עב), דכיון דמונה והולך, חשיב כקנין אחד ושפיר מהני. ובאופן נוסף ביאר, דאף דהו שני קנינים, מכל מקום כיון דמונה והולך, חיילי תרווייהו אהדדי ומהני, דהא ליכא הכא חצי אשה. ועיינן לקמן באות טז.

יח) גמ', חציין בפרוטה וחציין בפרוטה. בתוס' ד"ה חציין ביארו, דלא איירי כשאמר לה בלשון הקודש התקדשי לחצי, משום דבכהאי גוונא אמרינן פשטה דהא אינה מעכבת. וכתב הבית יוסף (סימן לא), דמהא דהפוסקים לא חילקו, נראה דסברי דבכל גוונא מספקא ליה. והיינו טעמא, דכיון דמעיקרא אמר לה התקדשי לחציין, התרצתה רק לחצייה ולא אמרינן פשטה. ותמה המקנה (קונטרס אחרון סימן לא ס"ו), אמאי לא נימא פשטה לבתר דחור ואמר לה וחציין בפרוטה התרצתה. ותירץ, דכיון דבשעת אמירה ראשונה לא ידוע אם תתרצה, דלא אמרינן פשטה. והבית שמואל (לא סקט"ו) תירץ בשם המהרי"ט, דכיון דרק מחמתה מתפשטים הקידושין, לא מהני.

יט) גמ', שני חציין בפרוטה מהו וכו'. כתב הראב"ד (בהשגות פ"ג מאישות הי"ז), דלהאי גיסא דאמרינן "או דלמא אין אשה מתקדשת לחצאין כלל", כל שכן דבאיבעיות הקודמות לא מהני. והשיג על הרמב"ם (שם), דאף דבתרתי בעיי בתרייתא פסק דהוא ספק, בתרי קמאי פסק דמקודשת. ותירץ הר"ן (ג: מדפי הרי"ף), דשאני תרי בעיי קמיייתא, דיש לומר בהם מונה והולך, ומשום הכי אף דבשני חציין בפרוטה לא מהני, הכא מהני. והקובץ שיעורים (אות עב), ביאר דהרמב"ם והראב"ד נחלקו בביאור האי גיסא דמונה והולך. דהרמב"ם סבר, דכיון דמונה והולך, הכל קנין אחד ושפיר מהני. אמנם הראב"ד סבר, דגם להאי גיסא דמונה והולך הוה שני קנינים, ומכל מקום מספקא לן דכיון דחיילו תרווייהו כהדדי מהני, וכיון דלמסקנא אמרינן דאין אשה מתקדשת לחצאין כלל, כל שכן דבמונה והולך לא יהני.

כ) גמ', שם. הקשה הלחם משנה (פ"ג מאישות הי"ז), לביאור הבית יוסף (לעיל אות טו), דהא דלא אמרינן בחציין פשטה משום דלא נתרצתה אלא לחצייה, הכא דהתרצתה לשני חצאיה אמאי לא נימא פשטה. ותירץ, דכיון דכוונתה להתקדש חצייה בזה וחצייה בזה כמו שאמר, שוב לא אמרינן ביה פשטה.

כא) גמ', שתי בנותין לשני בני בפרוטה מהו. ביארו התוס' בד"ה שתי בנותין, דעיקר הספק הוא האם אזלינן בתר המקבל גרידא או לאו. אבל אי אזלינן בתר הנותן, פשיטא שאינן מקודשות, דהרי לא נתן פרוטה בעבור כל אחת. אמנם התוס' רי"ד כתב, דכיון דהנותן חד הוא, אי אזלינן בתר נותן ומקבל מהני. וביאר המהרי"ט, דכשהאב הוא הנותן מועיל מדין עבד כנעני, ושפיר איכא פרוטה מצד הנותן. והוסיף, דמהני דווקא בגוונא שהאב נתן משלו, אבל אם הבנים המקדשים, יתנו כל אחד חצי פרוטה, לא יהני דהא ליכא פרוטה מצד הנותן.

משכון, היה יכול לעשות כן בממונו. אפילו הכי, השתא דאין מעותיו בידו, שפיר חשיב הנאה.

(ח) תוס' ד"ה משכון דאחרים, בתוה"ד, כיון דבעל חוב קונה משכון שלא בשעת הלואה קנין גמור וכו'. וכן כתב **הבעל המאור בפסחים** (ט: מדפי הרי"ף). ותמה עליו **הרמב"ן** (במלחמות שם), וכי בשביל שקונה במקום אחד יקנה כאן שלא כדיון. ו**בקהילות יעקב** (סימן יח) ביאר דבריהם, על פי מה שכתב **הש"ך** (ח"מ סימן עב סק"ט), דאף במשכנו שלא בשעת הלואתו, אם לבסוף גבאו בחובו, על ידי בית דין, שפיר קני ליה אף קודם שהגיע לגוביינא, מדר' יצחק. ומהאי טעמא נמי שפיר יש לומר במשכנו בשעת הלואתו, דאם לבסוף יבוא לידי גוביינא על ידי בית דין יקנהו כדר' יצחק.

(ט) בא"ד, שם. כתב הרא"ש (סימן י), דאי נימא דר' יצחק איירי דקני רק לענין גניבה ואבידה, וכדכתבו **התוס' בד"ה מנין**, על כרחך דהכא איירי במשכון דווקא שלא בשעת הלואתו, דאי יכול לקדש אף במשכון בשעת הלואתו, אמאי לא יחשב משום הכי שומר שכר אף במשכנו בשעת הלואתו.

(כ) תוס' ד"ה צדקה, בתוה"ד, אם כן כשמברכו העני הוא ריבית דברים. משמע מדבריהם דריבית דברים אסורה מדאורייתא. והקשה **הקובץ שיעורים** (אות עז), דאף דהוי ריבית, מכל מקום "נשך" לא הוי. ועוד, הא אינה "קצוצה".

(כא) גמ', סברה עבדין לי שליחותאי. כתב **התוס' רי"ד**, דליכא למימר דמהני מדין שליחות לקבלה, דהא אין שליח קבלה אלא מפי האשה. ואינה יכולה לומר אמור לפלוני שיקבל עבורי, דהא מילי נינהו ולא ממסרן לשליח, כי היכי דלא מהני בגט אמרו לפלוני ויכתוב. אלא כיון דאמר תנן לאבא או לאביך, הוי כאילו נתנן לידה. ו**האבני מילואים** (סימן ל סק"י) כתב, דווקא באומר אמרו **סתם**, לא מהני, אבל באומר אמרו לפלוני, הוי כממנה שליח שלא בפניו, ושפיר מהני. ועוד, כיון דזכות הוא לה, שפיר שליח עושה שליח.

(כב) גמ', תנן על גבי סלע אינה מקודשת. הקשה **הרשב"א**, אמאי אינה מקודשת אף בסלע שאינו שלה מדין ערב. ו**תירץ**, דהכא לא קאמר וקדש אני לך. ועוד **תירץ**, דשאני ערב דאפיק ממונא על פיה, אבל הכא כיון דיכול לחזור וליתלו, לא חשיב שהוציא על פיה. ובסוף דבריו הסיק, דערב משתעבד רק היכא דאיכא זכות ללווה, ולא סגי בהא דהוציא סתם ממון על פיו.

(כג) גמ', ואם היה סלע שלה מקודשת. ביאר **רש"י בד"ה ואם היה**, דחצירו של אדם קונה. הקשה **הריטב"א**, אי הכי פשיטא. ועוד, דמאי מיבעי ליה בסלע של שניהם, הא אמרינן **בבבא בתרא** (פד:): דאין השותפין קונים זה מזה בחצר השותפין [וכדקשו **התוס' בד"ה אם**]. ו**תירץ הר"ן** (ד: מדפי הרי"ף), דמיבעי לך, כיון דיש לה חלק בה, מסתמא כוונתה להתקדש, ואיהו נמי מקנה לה חלקו כדי שתתקדש בה. או דלמא כיון שאינו שלה לגמרי, אמרינן דרעתה לדרתו.

(כד) תוס' ד"ה אם, בסוה"ד, דהכא אין הטעם תלוי בקנין חצרה. והטעם דמהני ביאר **הריטב"א**, דכי היכי דאם פטרו מלוה ללווה על פי אחרים, נתחייבו לו אותן אחרים. וכן באומר לחבירו זרוק מנה שלך לים, ואתחייב אני לך, חייב לשלם לו. והיינו טעמא דבההיא הנאה דעביד על פיו גמר ומשעבד נפשיה כבערב, הוא הדין בתן על גבי הסלע דמקום האבד הוא, בההיא הנאה דעביד הכי על פיה גמרה ומקדשה נפשה.

(כה) גמ', בעי רב מרי כלב רץ אחריה וכו'. ביאר **רש"י בד"ה רץ אחריה**, לנושכה. וביאר **הריטב"א**, דהספק אי אמרינן דהרי הוא ככלב שלה, ונחתה לקידושין, ולא לתשלומין. או דלמא אמרה ליה מדאורייתא מחייבת לאצול. פירוש, על דעת להשתלם. לא לאבד ממונו בחנם. דהכי דינא דמבריה ארי, והיינו דווקא אי עבד מנפשיה. אבל הכא דעבד מדעתה, שאמרה לו תנהו לכלב, משתלם ממנה. דהפודה שבו כיון שכבר הגיע לו הנזק, לא חשיב מבריה ארי, כדאיתא **בבא מציעא** ומשתלם מיניה.

דף ט ע"א

(א) גמ', רב סמא בר רקתא אמר תגא דמלכא אינה מקודשת. ביאר **רש"י בד"ה תגא**, דנשבע בכתר המלך. ו**הרשב"א** פירש בשם **ר"ח**, דאפילו נתן לה תגא דמלכא דחשוב הוא מאוד, אינה מקודשת.

(ב) גמ', והלכתא אינה מקודשת. ביאר **התוס' בד"ה הב**, דכיון דלא שאלה מעיקרא לשם קידושין, אמרינן, דהשתא נמי אדיבורא קמייתא סמכה. וכתב **הרשב"א**, דלפירוש זה, אם הוא אמר ברישא אי יהיבנא לך מקדשת לי, ואמרה הבה מיהבה, שפיר מקודשת.

(ג) גמ', שם. כתב הרא"ש (סימן יד) בשם **הראב"ד**, דאם חזר ואמר בשעת נתניה התקדשי לי בו, מקודשת. ו**הרשב"א** כתב, דכיון דבתורת שאלה שאלה, והיא לא אמרה ליה אין, אינה מקודשת.

(ד) גמ', והלכתא שיראי לא צריכי שומא. כתב **הר"ן** (ג: מדפי הרי"ף),

מפדיון הבן, דעל כרחך איירי בשוין, ואפילו הכי כיון דלא קייץ לא מהני. והוי ראייה לתרי לישני דרב יוסף, דמאי דלא קייץ אינו בכלל כסף.

(ט) גמ', אמר רב אשי לא אמרן אלא כגון רב כהנא דגברא רבה הוא. כתב **הרשב"א**, דמשמע, דדווקא גברא רבה יכול לומר לדידי שווי לי, אבל בסתם לא. ותמה על **הרמב"ם** (פ"א מביכורים ה"ז) דסתם דכל כהן יכול לומר לדידי שווי לי. ו**תירץ**, דדווקא בטלית אמר רב אשי דבעינן גברא רבה, משום דשאר אינשי אין דרכם להתייקר בטלית, אבל בשאר דברים שפיר לכולי עלמא. ו**הש"ך** (יור"ד סימן שה סק"ה) כתב, ד**הרמב"ם** גרס כגירסת **הבה"ג**, "אמר רב אשי לא אמרן אלא גברא רבה כרב כהנא דידע למחול", ולהאי גירסא כל אדם רשאי לומר לדידי שווי לי, והא דבעינן אדם חשוב היינו להיכא דאיכא אונאה, דבעינן מחילה.

(י) תוס' ד"ה רב כהנא, בסוה"ד, בשביל אשתו היה לוקח. **הרא"ש בכורות** (הלכות פדיון הבן סימן ד) כתב, דדוקא מתנות יהיבי נמי לכהנת, אבל פדיון הבן דכתיב ביה לאהרון ובניו, אין כהנת מקבלת. וכן כתב **הרמב"ם** (פ"א מביכורים ה"י). וכתב **הגרא"מ הורוויץ**, ד**תוס' סברי**, דמאי דכתיב "לאהרון ולבניו" גבי מעשה כתיב, ולא ילפינן מיניה.

(יא) גמ', הרי זו מקודשת וישלים. כתב **הריטב"א**, דמסתברא דכופין אותו להשלים, או לפוטרה לאלתר כדי שלא תיתעגן. ו**המאירי** כתב, דישלים אם ירצה, אבל היא אינה יכולה לחזור בה.

(יב) גמ', שם. כתב הרשב"א, דיש מדקדקין, מהא דלא התנה הכא ככל משפטי התנאים, דבתנאי דעל מנת לא בעינן משפטי התנאים. ו**הרא"ש** (סימן ט) כתב, דדיינינן ליה כאילו התנה וכפל לתנאו, [משום דפסק **בגיטין פרק מי שאחזו** (סימן ט) דבתנאי דעל מנת בעינן משפטי התנאים]. וכתב **האבני מילואים** (סימן כט סק"ד), דהא דבעינן משפטי התנאים, היינו דוקא היכא דבעינן לתנאי לביטול מעשה. אבל להתחייב בתנאי לא בעינן, אלא עצם המקח מחייבו בקיום תנאו, אפילו שאין בכח התנאי לבטל המקח.

(יג) גמ', השתא במנה סתם לא הווי קידושי. ביאר **רש"י בד"ה השתא במנה סתם**, דיכולים לחזור כל שלא קיבל את כולה. והקשה **הרשב"א**, כיון דאמר במנה זו ונמצא חסר, דמי לקידשה בשיראין שוה חמשין ונמצא שאינו כן, דאינה מקודשת כלל. ו**תירץ**, דשאני שיראין דאם חסר משומתו אי אפשר להוסיף עליהם, אבל במנה שאפשר להוסיף עליו, שפיר ישלים ותהיה מקודשת.

דף ח ע"ב

(יד) גמ', מנה אין כאן משכון אין כאן. ביאר **הרמב"ן**, דאף דהקנה לה המשכון עבור שיעבוד המנה, מכל מקום כיון שאינו מקדשה בגוף המשכון אינה מקודשת, ומאי דאמרינן משכון אין כאן, היינו דאינו כאן לענין להתקדש בו. אבל **הרא"ש** (סימן י) כתב, דמשכון אין כאן, משום דאין אדם יכול לשעבד נכסיו לדבר שלא נתחייב בו עדיין. ומהאי טעמא אף במתנה אמרינן משכון אין כאן. וביאר **האבני מילואים** (סימן כט סק"י), דתוקף שיעבוד נכסים אתי משום דנכסי דאיניש אינן ערבאין ביה, וכל דליכא לוה ליכא ערב. וכתב **בחינושי הגר"ש שקאפ** (סימן יז), דאף **הרמב"ן** מודה דאינו יכול לשעבד נכסיו לחוב שלא נתחייב בו, אלא דסבר דמשיכת המשכון משעבדת אף את גופו, ושפיר איכא ביה שיעבוד הגוף. ומכל מקום לא מהני לקידושין, משום דאין מקדשים בשיעבוד.

(טו) גמ', שם. הר"ן (ד: מדפי הרי"ף) פירש בשם **הראב"ד**, דמשכון אין כאן כיון דמנה אין כאן, דהרי לא נתחייב לה בו ומילי בעלמא נינהו. וסיים, דלדבריו היכא דנתן לה משכון ואמר לה קני במשכון זה שיעבוד מנה והתקדשי לי בו, שפיר מהני. והקשה **האבני מילואים** (סימן כט סק"א), אי מהני ככהאי גוונא, אמאי כשמקדשה במשכון לא נאמר בסתמא דלהכי כוונתו. ומשום הכי כתב, דטעות סופר נפלה בדברי **הר"ן**, וצריך לגרוס דאם אמר לה קני במשכון זה שיעבור מנה, מהני.

(טז) תוס' ד"ה מנה אין כאן, בתוה"ד, ויש לומר דלא דמי דהתם גרמו לו הפסד. ביאר **הרא"ש** (סימן י), דכיון דגרמו לו הפסד ואיכא עליהם שיעבוד הגוף לשלם הפסדו, שפיר חייל עלייהו אף שיעבוד נכסים, ולא דמי למתנה דליכא בה שיעבוד הגוף.

(יז) גמ', מנין לבעל חוב שקונה משכון. ביאר **רש"י בבבא מציעא** (פב:): ד"ה **שקונה משכון**, דקני להתחייב באונסין. ו**התוס' בד"ה מנין** ביארו, דקני להתחייב רק בגניבה ואבידה. ותמה **הרא"ש** (סימן י), דאם חשיב קנין גמור, ראוי שיתחייב אף באונסין, ואם אינו קנין גמור, אף כשומר שכר אין לחייבו. ואי נימא דמתחייב כשומר שכר בההיא הנאה דבטוח בחובו, מה חידש ר' יצחק בהא דקאמר דקני משכון. ו**תירץ**, דקני ליה לענין שיוכל לקדש בו את האשה ולקנות בו עבדים וקרקות, ומחמת ההיא הנאה מתחייב עליה כשומר שכר. ואף דלא הרוויח מידי, דהא אף אילו לא היה המלוה מקבל

ובחידושי רבינו חיים הלוי (פ"ג מאישות הי"ח) כתב, דדעת המתחייב, היינו דעת עושה השטר. ובקידושין דהבעל עושה השטר, שפיר קרינן ביה דעת המתחייב ולא בעי דעת האשה כדי לאשוויי שטר. [ועיין באות בקודמת וצריך עיון]

טו גמ', מאי לאו שטרי אירוסין ונישואין ממש. תחילה ביאר הריטב"א, דשטרי נישואין היינו שטר הקידושין שהם עיקר הנישואין. דאי אפשר לומר דהיינו כתובה, דסגי בכתיבתה דעת האישה, דהרי כותבין שטר ללוה אף שאין מלוה עמו. אך לאחר מיכן כתב, דשפיר יש לומר דהיינו שטר כתובה, דכל דלא עבדו קנין אין כותבין אלא מדעת שניהם, משום דבעינן שיכתב וימסר בו ביום, דאי לאו הכי יש לחוש לקנוניא על הלקוחות.

טז גמ', לא שטרי פסיקתא. הקשה הריטב"א, אי הכי אמאי בעינן דעת שניהם, הא כיון דנקנו באמירה וסתם קנין לכתיבה עומד, אפשר לכתוב אף בלא דעתם. ותירץ, דכיון דלאו קנין ממש הוא לא אלמוהו רבנן, וכל דלא כתבו לא גבי ממשועבדים, ומשום הכי בעינן להמלך בדעתם. עוד כתב, דרב פפא ורב שרביא דאקומוה בשטרי אירוסין, יש לומר דסברי דבשטרי פסיקתא לא בעינן דעתם ודמי לשאר קנין דכותבין אף דלא אמר כתבו.

יז גמ', אי מהתם הוה אמנינא עד דמקדש והדר בעיל. ביאר הרשב"א, דרבי דיליף מ"ובעלה" ולא סבר דאיכא לאוקמה במקדש והדר בעיל. משום דסבר כמאן דאמר דכל דלא פירש הכתוב "יחידיו", משמע שניהם כאחד, ומשמע זה בלא זה, ושפיר ילפינן בעילה גרידא.

יח גמ', אבל בעל דברי הכל אם בא עליה שלא כדרכה עשאה בעולה. הקשה הפני יהושע, הא רק לבתר דיליף מבעולת בעל איכא למימר דאף שלא כדרכה עשאה בעולה, ושפיר קאמר ר' יוחנן דלולי הקרא ד"בעולת בעל", לא הוי ילפינן דמקודשת בביאה, והקרא ד"ובעלה" אתי למקדש והדר בעיל, וקנס דנערה מאורסה משכחת לה בבעולה שלא כדרכה. ותירץ, דאף בלא קרא איכא למימר מסברא דבעל עשאה בעולה אף בשלא כדרכה, דסברה הוא. ומאי דדרשינן ליה להלן מקרא, אינו אלא לאפוקי דדוקא בעל עשאה בעולה בשלא כדרכה, אבל אחר לא.

יט גמ', אמר רב נחמן בר יצחק משכחת לה בקידושי שטר. ביאר הריטב"א, דרבי לית ליה האי סברא, משום דליכא נפקותא בין קידושי שטר לקידושי כסף, ואף בשטר אי לא בעיל לא קנה, ושפיר איכא למילף מהא דביאה גרידא קונה, דאי לאו הכי לא משכחת קנס בנערה מאורסה.

כ גמ', מה ליבמה שכן זקוקה ועומדת. הקשה המהרש"א, דטפי הוי ליה למיפרך מה ליבמה שכן קנינה לשום אישות, תאמר באמה שאין קנינה לשום אישות, וכדאיתא לעיל (ד:). ותירץ, דעדיף ליה למפרך האי פירכא דמה ליבמה שכן זקוקה ועומדת, דבהכי מתרצי נמי אמאי לא נילף ביאה באשה קל וחומר מיבמה.

דף י ע"א

א גמ', מודה רבי לענין קנס דכולהו משלמי. הרמב"ם (פ"א מנערה ה"ח) פסק, דאינו משלם קנס אלא בבא עליה כדרכה. והשיג עליו הראב"ד, מסוגיין. וכתב הר"ן (יד: מדפי הרי"ף), **דהרמב"ם** סמך אסוגיא דסנהדרין (עג:), דמבואר התם דרק בכדרכה איכא קנס.

ב רש"י ד"ה שניהם שוים, בני עונשין למעוטי גדול הבא על הקטנה. **בתוס' ד"ה עד** ביארו כוונתו, דגדול הבא על הקטנה פטור לגמרי. אמנם הריטב"א כתב, דאין כוונתו לפוטרו לגמרי, אלא מדין סקילה שנאמר דווקא בתרווייהו שוים, ובגדול הבא על הקטנה דאינם שווים נידון בחנק.

ג גמ', אי נמי לכהן גדול דקא קני בתולה בביאה. הקשה הריטב"א, דגם אי נימא דתחילת ביאה קונה, אכתי הוי רק אירוסין, דהרי אף למאן דאמר להלן דביאה נישואין עושה, היינו דווקא בגמר ביאה. ואם כן בשעת הנישואין בעולה הויא, ואסורה לו כדאמרינן **ביבמות** (נח:). גבי בגרה בין אירוסין לנישואין דאזלינן בטר שעת הנישואין ופסולה. ותירץ, דאיירי שבכסה לחופה קודם הקידושין, ובכאהי גונא מהני אפילו תחילת ביאה לאשוויה נשואה. עוד תירץ, דדוקא גבי בגרה דאשתני גופא, אמרינן דאזלינן בטר שעת הנישואין. אבל בעילה דלא חשיב אישתני גופא, שפיר אזלינן בטר שעת האירוסין. אמנם התוס' **ביבמות** (נט:). **ד"ה הא,** הוכיחו **מכתובות** (לח:), דבעילה חשיב אשתני גופא. וביארו דמאי דאמרינן בסוגיין לכהן גדול באלמנה, איירי רק להאי גיסא דביאה נישואין עושה. [ולדבריהם אף תחילת ביאה אהני לאשוויה נשואה].

ד תוס' ד"ה כל הבעל, בסוה"ד, ורבנו נסים גאון תירץ. וכדבריו כתב הרי"ף **ביבמות** (יח: מדפי הרי"ף). והקשה הר"ן **בסוגיין** (ה: מדפי הרי"ף), איך קנתה הביאה דאחר קידושין, הא הוי ביאת איסור, כדקיימא לן דהבא על ארוסתו בבית חמוי לוקה. ואי נעמד דאיירי בהכניסה לחופה, הא לא בעינן תו לביאה. ותירץ, דדוקא בבא עליה כדרך ביאת נזות הוי ביאת איסור ולוקה.

מדכתב הרמב"ם (פ"ז מאישות הי"ח), אמר לה הרי את מקודשת לי בבגדים אלו שהן שוין חמישים דינרים, והיו של משי וכיוצא בהן שהאשה מתאוה להן, אם היו שוים חמישים הרי זו מקודשת. משמע, דדוקא בשיראי דאשה מתאוה להן לא צריכי שומא. אבל בשאר מילי אינה מקודשת בלא שומא.

ה תוס' ד"ה והלכתא, בתוה"ד, ולפיכך נהגו העולם לקדש בטבעת שאין בה אבן. **הרא"ש** (סימן ח) כתב, דלא ברייא ליה האי דינא, דהא אמרינן **לעיל** (ז:). דבכל דהו לא צריכי שומא, וכיון דאין דרך ליתן שומא לטבעת קידושין, מה לי אם איכא אבן או לאו.

ו גמ', תנו רבנן בשטר כיצד וכו' בתך מקודשת לי. ביאר המקנה, דנקט לישנא במקדש בתו לרבנותא, דאף דכתיב ביה "את בתי נתתי לאיש", ומשמע דבדידה תליא רחמנא, ועליו לכתוב השטר כדרך שהמוכר כותב שטר ללוקח, קידושין שאני דהמקדש שהוא הקונה כותב, ולא המוכר.

ז גמ', בתך מקודשת לי. כתב הרשב"א, דלא סגי בבתך מקודשת לי, אלא בעינן נמי שמו ושמה דומיא דגיתין. **והריטב"א** (להלן בסוף העמוד) כתב, דלא בעינן, דהא בגט גופיה מדאורייתא לא בעי, ורבנן הוא דאצרוך, ואף אי נימא דמדאורייתא הוא, אכתי גט שאני, דכתיב ביה ספר כריתות ובעינן מוכח מתוכו, אבל קידושין דמוכח לן מי המקדש, ולמאן מקדש, לא בעינן מוכח מתוכו.

ח גמ', הא לא דמיא האי שטרא לשטר זביני. הקשה הרמב"ן, דקידושין שאני דכיון דכתיב "כי יקח" ולא שתקיה את עצמה, ואם כן אי אפשר אלא בכתיבת הבעל. ותירץ, דקרא ד"כי יקח", בכסף כתיב. ואיכא למימר, דבקידושי שטר היא מקיחה עצמה, דומיא דשטר קרקעות, דהמוכר כותב. ועלה משנינן, דהוקשו הוויות להדדי. אמנם הריטב"א כתב, דפשטא דקרא ד"כי יקח" משמע, בכל ענין שיקח, [ולאו משום דהוקשו הוויות להדדי].

ט תוס' ד"ה והלכתא, בסוה"ד, אי נמי יש לפרש הלכות מדינה. כתב הקובץ **שיעורים** (אות עט), דכוונתם רק אשטר מכירה, דאילו בקידושין לא שייך שיחול מהלכות מדינה. עוד כתב, דנראה מדבריהם, דקנין מפני המנהג מהני אף לדאורייתא, דהא לא אשכחן בשום דוכתי דקנין שטר בקרקע, לא מהני לדאורייתא.

י גמ', בתך מקודשת לי. כתב הריטב"א, דאף בהאי גוונא אי כתב, הרי את מקודשת לי, מהני. דסוף סוף היא המתקדשת. והכי נמי בגוונא דסיפא דאיירי בבוגרת, מהני אף שכתב לה בתך מקודשת לי ונתן לאביה. וכן כשמקדשה על ידי אחיה, יכול לכתוב בשטר אחותך מקודשת לי, משום דעיקרא דמילתא שיהיה כתוב בלשון של בעל דבר, ולא בלשון עדים. אמנם הרשב"א כתב דלא מהני, דבדווקא נקטו גבי נערה בתך מקודשת לי, וגבי בוגרת הרי את מקודשת לי.

יא גמ', בין על ידי אביה בין על ידי עצמה מקודשת מדעתו והוא שלא בגרה. כתב הרמב"ן, דעל ידי עצמה איירי בין בנערה, דעשאה האב שליח לקבלה, ובין בקטנה שאמר לה צאי וקבלי קידושייך, דמהני **כדלקמן** (ט:). [אבל בקטנה לא מהני שיעשנה שליח]. אמנם הריטב"א והר"ן (ה: מדפי הרי"ף) כתבו, דהא דמהני בקטנה אינו אלא משום דלא גרע מתן על גבי הסלע, אבל משום צאי וקבלי קידושייך לא מהני, דדוקא בקידושי כסף דדמי לקידושי יעוד אמרינן (שם) דמקודשת. וכן פירש הרא"ש (סימן טו) בשם הראב"ד. אמנם תמה, דכיון דמעשה הקידושין הם על ידי נתינת השטר, מה יהני תן על גבי סלע, הרי ליכא קבלת שטר. ומשום הכי ביאר, דשפיר מהני מדין שליחות, ומאי דממעטינן שליחות לקטן, היינו דאינו נעשה שליח לאחרים. אבל שליחות לדידה מהני, כי היכי דאית לקטן זכיה בדעת אחרת מקנה.

דף ט ע"ב

יב גמ', בטר דבעיא הדר פשטה הויה ליציאה מקשינן. הסתפק האור שמח (פ"ג מאישות ה"ד), איך הדין בסתמא, דהרי לענין גט אמרינן **בזבחים** (ב:). דסתמא לאו לשמה, משום דסתם אשה לאו לגירושין קיימא. ואם כן, לענין קידושין דסתם אשה לקידושין קיימא, שפיר יהני אף סתמא. או דלמא דמכל מקום הא לא קיימא להינשא דוקא לאיש זה, ולא יהני בסתמא.

יג גמ', כתבו לשמה ושללא מדעתה. ביאר הריטב"א, דהיינו שכתבו שלא בשליחותה, דכיון דמקשינן הויה ליציאה, כשם שבגט בעינן לכתוב בשליחות הבעל, הכי נמי למאן דבעי דעתה בשטר קידושין צריך לכתוב בשליחותה.

יד גמ', רבא ורבנא אמרו מקודשת. הקשה האבני **מילואים** (סימן לב סק"ד), כיון דנכתב שלא מדעת המתחייב, לית ליה תורת שטר והוי עדות מפי כתבם ובלא מהני. [וכדחאריך בנחות החושן (סימן כח סק"ו)]. ואין לומר דאיירי שכתב שלא מדעתה, אבל נחתם מדעתה, דהא **לקמן** (מח:). אמרינן דרבא ורבנא סברי כר' מאיר, והרי לר' מאיר אפילו מצאו לגט באשפה כשר כדאיתא **בגיטין** (ג:), ועל כרחך דשללא מדעתה דאיירי הכא היינו בחתימה.

הדרגת הירחי

מסכת קידושין דף י - דף יא
י"ט תשרי - כ' תשרי התשס"ט

אבל היכא דכוונתו לקנין מהני.

ה) [שם בסוה"ד], וקשה לפירושו דקידושין גבי קידושין כתיב, ולא מיירי בחופה כלל. ולכאורה יש ליישב, דאין הכי נמי הא דילפינן בריש מכילתין, "קידושין קידושין" מיירי בקידושין, דאיירי אקרא ד"כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו" כדאיתא לעיל (ד:). אבל מצינו קרא אחרונה, "כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא וגו' נקי יהיה לביתו שנה אחת", והתם מיירי בנישואין, כדתנן בסוטה (מג.). ואם כן אולי יש לומר, דהאי גזירה שוה ד"קידושין קידושין" מעריית קאי א"קידושין", דהאי קרא, דמיירי בנישואין, ולא אקידושין דקרא קמא דמיירי באירוסין. (א.ג.) אמנם צריך עיון לדרוש דרשה גזירה שוה מעצמנו. (א.ד.ב.)

ו) גמ', איבעיא להו ביאה נישואין עושה. כתב הריטב"א, דדווקא בביאה ראשונה מיבעיא לן, אבל ביאה שניה פשיטא דנישואין עושה, בקל וחומר מיבמה, דמה יבמה שאינה נקנית בכסף נקנית בביאה, אשה שנקנית בכסף לא כל שכן. ואין לומר מה ליבמה שכן זקוקה ועומדת, דהא אשה נמי אחר דקידושין זקוקה ועומדת היא. [ועיין לעיל תוס' (ד:)] ד"ה מה. שכתבו, דשאני יבמה דעיקר מצותה להקים לאחיו שם.

ז) גמ', שם. הקשה הפני יהושע, מאי סלקא דעתך דנישואין עושה, הרי הוקשו הוויות להדדי, וכשם דכסף ושטר מהני רק לאירוסין, הוא הדין בביאה. ותירץ, דשאני קידושין ביאה, דאיכא למילף מיבמה דכתיב בה "יבמה יבא עליה ולקחה", ודרשינן דעל ידי הביאה נעשית כאשתו לכל דבר.

ח) גמ', נפקא מינה ליורשה וליטמא לה. כתב המגיד משנה (פ"י מאישות ה"א), דמהא דלא נקטו נפקא מינה לענין היתר ביאה. משמע, דגם להאי גיסא דנישואין עושה, אכתי מחסרא מסירה לחופה ואסור לו לבא עליה. ובשער המלך (בסוף קונטרס חופת חתנים הנדפס אחר פ"א מאישות) תמה בשם הדינא דחיי (עשין מח), דכיון דנישואין עושה, למה יהיה אסור לבא עליה. וכתב, דמצא לקדמון אחד מוזמן הראשונים שכתב, דגם אחר נישואין אכתי אסורה עליו עד שיכניסנה לחופה, וכדאמרין "והתיר לנו את הנשואות לנו על ידי חופה וקידושין", ואפשר שאסורה מדרבנן. אמנם הכסף משנה (שם) כתב, דפשיטא דאי נישואין עושה דשרי לבא עליה, ולהכי לא אמרו להאי נפקא מינה.

ט) תוס' ד"ה ומקבל את גיטה, יש להסתפק אם יכול האב. ביאר הפני יהושע, דכוונתם, דמהא דלא הוכיחו דביאה אירוסין עושה, מהא גופא דבתר דקתני דזכאי בקידושיה בביאה, קתני ומקבל את גיטה. נראה, דהאב זכאי לקבל גט הקטנה אף בתר דנישאת, ולהכי גם אי נימא דביאה נישואין עושה אתי שפיר מאי דקתני ומקבל את גיטה. או דלמא, דגם אי נימא דנישואין עושה, אכתי אינו ראיא, משום דאיכא למימר דהוי מילתא באפי נפשיה כהדיא דזכאי במציאתה, דודאי לא קאי אגוונא שקידשה.

י) תוס' ד"ה וחייבין, ויש לתמוה אמאי איצטרך וחייבין עליה משום אשת איש. תירץ הרשב"א, דכיון דכתיב "ומתו גם שניהם" (דברים כב, כב), הוה אמינא דלענין אשת איש אם האשה אינה בת חוב, אף הוא אינו נענש.

יא) בא"ד, דסלקא דעתך אמינא דלא קניא אלא מדרבנן. ביאר המהרש"א, דבאשת איש קטנה, ודאי אין לדמותו לאשת קטן, דהא בקטן לא תפסי קידושין, ואילו קטנה מתקדשת על ידי אביה.

יב) בא"ד, הוה ליה למימר אדעתא דהכי לא ייבם. העיר הרש"ש, מה לי דלא כיוון לייבמה, הא איתא ביבמות (נג): דקונה בין שוגג ובין מזיד. ומשום הכי אמרו אדעתא דהכי לא קדיש, והיינו דהראשון לא התכוון לקידושין והרי היא נכרית כלפי השני, ואף השני אדעתא דהכי לא קידשה.

דף י ע"ב

יג) רש"י ד"ה נישאת לכהן, בסוה"ד, אבל פחותה מבת ג' שנים אין חופתה מאכילתה בתרומה הואיל ואין ביאתה ביאה. הקשה הרשב"א, אמאי אין לה לאכול, וכי גרע ממסר האב לשלוחי הבעל דחשיבא קנין כספו ואוכלת מדאורייתא, והכא שנכנסה לחופה ותו אין לחוש לסימפון ואף לא לשמא תשקה לבית אביה, אף מדרבנן יש לה לאכול, אף שאין ביאתה נחשבת ביאה. ותירץ, דשמא כוונת רש"י, דכיון דאין ביאתה ביאה, אינו בודק לה ויש לחוש לסימפון, ואף אינו מייחד לה דוכתא ושפיר יש לחוש לשמא תשקה. וכן כתבו התוס' ביבמות (נז): ד"ה נישאת. אמנם המשנה למלך (פ"ט מאישות הי"א) כתב, דמרש"י בסנהדרין (נה): ד"ה אוכלת שכתב, דאין חופתה חופה והויה כארוסה, משמע, דכלל לא הוי חופה.

יד) גמ', מוחזקני כך שאתה בקי בחדרי תורה. ביאר בקובץ שיעורים (אות פד) בשם הגר"ח, דקאן דלקל וחומר גופיה לא בעינן בקיאות בחדרי תורה, מכל מקום בעינן בקיאות לידע דלית ליה פירכא.

טו) גמ', ומה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה. הקשה התוס' הרא"ש, דבסוגיין מבואר דילפינן דארוסה אוכלת בתרומה מקל וחומר. ואילו לעיל

(ה.) אמרינן דילפינן לה מדכתיב "קנין כספו". ותירץ, דהעיקר הוא הדרשה דקנין כספו, דהא קל וחומר דסוגיין פריכא. ואף דקנין כספו גבי קידושין כסף כתיב, מכל מקום הוקשו הוויות להדדי, וגם בקידושין שטר וביאה אוכלת. והא דדרשי בספרי, דנשואה אוכלת מדכתיב "כל טהור בביתך" [הביאו רש"י בד"ה זו שביאתה], נמי אסמכתא בעלמא הוא.

טז) גמ', שם. הקשה הריטב"א, דאיכא למיפרך מה לשפחה כנענית שאין ביאתה לשם אישות, ותירץ, דהאי קל וחומר לאו דווקא, וכוונת הברייתא למילף במה מצינו. והפני יהושע ביאר, דהוא גופא כוונת הקל וחומר, משום דפשיטא לן דקנין אישות עדיף טפי להאכיל בתרומה, וכדחזינן ביבם שכנס את יבמתו בביאה, דמאכילה בתרומה, אף דמשום "קנין כספו" אינו מאכילה, דהא קנין כספו דאחיו היא, כדאיתא ביבמות (סז:). והשתא אמרינן דאם בשפחה כנענית דלא משכחת בה כלל קנין אישות, ומכל מקום אוכלת בתרומה מחמת ה"קנין כספו", כל שכן ארוסה, ד"הקנין כספו" דידה הוי קנין לאישות, שאתאכל בתרומה.

יז) רש"י ד"ה שאין ביאתה, בתוה"ד, וקדושין נמי לא תפסי בה. הקשה המהרי"ט, הא אף אי קידושין תפסי בה, מכל מקום אינה נקנית בכך. ותירץ, דכוונת רש"י ליישב, דלא תקשי, דאכתי איכא למפרך מה לשפחה שכן נקנית אף בסודר ובחזקה, ולהכי קאכלה בתרומה משום כסף, משום דעיקר הקל וחומר הוא, דמה שפחה שאין קנינה גמור, דהא לא שייך בה קניני אישות, אפילו הכי אוכלת, אשה דקנינה גמור דיש בה קנין אישות, לא כל שכן שאוכלת.

יח) רש"י ד"ה היכי דמי, בתוה"ד, אי נימא ביאה שלאחר חופה. נראה מדבריו, כדכתב משמיה בהגהות מרדכי (סימן תקמו), דמהני חופה אף קודם קידושין.

יט) בא"ד, ויליף מינה כסף שהכניסה אחר כך לחופה. העיר התוס' הרא"ש, אמאי גבי ביאה לא פירש דהכניסה אחר כך לחופה, וכדפירש לענין כסף. ותירץ העצמות יוסף, דביאה קודם כניסה לחופה מילתא דאיסורא הוא, דהא רב מנגיד אמאן דמקדש בביאה, ולהכי פירש דקודם הכניסה לחופה. אמנם סיים, דקרוב לומר דטעות סופר הוא ברש"י. [ועיין לעיל אות ז']

כ) תוס' ד"ה מה שפחה, ואם תאמר ונימא יבמה תוכיח וכו'. כוונתם, להמבואר ביבמות (סז:): דהייבמה לא חשיבא קנין כספו דהיבם אלא קנין כספו דאחיו, ועל כן שומרת יבם לא אכלה. אמנם התוס' (שם) בד"ה קנין כתב, דמאי דדרשינן קנין כספו הוי אסמכתא בעלמא, דמדאורייתא שפיר קאכלה כבארוסה.

כא) תוס' ד"ה זו שביאתה (קמא), ואם תאמר נימא דיו אסוף דינא. הקשה הרש"ש, הא ילפינן הקל וחומר מחופה וביאה יחד, ומה שייך לומר דיו. ותירץ, דמהא דביאה הוחרה בקל וחומר, משמע, דהחופה אינה אלא תנאי בביאה. והיינו טעמא, משום דחופה הקודמת לקידושין לאו כלום היא. ושפיר הקשו דנימא דיו.

כב) גמ', משום דעולא. פירש רש"י בד"ה משום דעולא, דאמרינן בריש פרקין שמא ימוגו לה כוס. והריטב"א כתב, דמדאמרין עד שתכנס לחופה, משמע דלמשנה אחרונה דכתובות (נז): קאיירי, דאין ארוסה אוכלת עד שתכנס לחופה, ואמרינן התם דלמשנה אחרונה היינו טעמא דלא אכלה, דחיישינן לסימפון, אבל משום שמא תשקה ליכא, דדוכתא מייחד לה.

כג) גמ', רבינא אמר מדאורייתא מפשט פשיטא ליה דאכלה. כתב הפני יהושע, דמאי דפשיטא לרבינא דמדאורייתא אכלה, אינו מהקל וחומר, דהא קל וחומר פריכא הוא, ומאי דאמר רב נחמן בר יצחק שינויא דחיקא הוא. אלא דסבר, דפשיטא דקרא ד"קנין כספו", קאי נמי אקנין אישות.

כד) גמ', אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה ולא נישואין לסימפון. הקשה הפני יהושע, מאי קל וחומר איכא. הא מה דלא חיישינן בביאה לסימפון הוא משום דבדיק לה. ותירץ, דהא דחשו רבנן לסימפון, אינו מדינא. והיינו משום דדבר תורה ארוסה אוכלת ולא חיישינן לסימפון, אין כח ביד חכמים לחוש לסימפון ולאוסרה [וכדברי הט"ז (יורה דעה סימן קיז ס"ק א)], אלא דחשו שמא ימצא בה סימפון. ויאמרו, דמה דאכלה עד עתה בתרומה הוא משום דהתחייב במוזנותיה, ויאמרו דאף שכירו ולקישו אוכל בתרומה. ולהא אמרינן קל וחומר, דאם בשפחה כנענית דאכלה רק משום קנין כספו, וטפי איכא למיחש דאם ימצא בה סימפון יאמרו דאכלה משום חיוב מוזנות, לא חיישינן. כל שכן בארוסה, דאיכא בה אף קנין אישות, דאין לחוש דיאמרו דאכלה משום חיוב מוזנות.

דף יא ע"א

א) גמ', עד שתכנס לחופה. כתבו התוס' בד"ה עד, דתכנס לחופה לאו דווקא, אלא עד שיגיע הזמן קאמרין, דאי נימא עד שתכנס לחופה, הא ליכא משום שמא ימוגו לה כוס. והריטב"א כתב, דלא גרסינן עד שתכנס לחופה, אלא

הכי גרסינן "אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה משום דעולא".

(ב) תוס' ד"ה ער שתכנס, בתוה"ד, כדאייתא התם דקאמר התם וברייתא משום סימפון וכו'. אמנם הרשב"א כתב, דעולא לית ליה כלל משום סימפון. ובהאי טעמא דשמא ימזוג לה כוס פליגי משנה ראשונה ומשנה אחרונה, דמשנה ראשונה סברה דבתר דמיחד לה דוכתה לא חיישינן, ומשנה אחרונה סברה דאכתי איכא למיחש. ומאי דאמרינן בתרייתא משום סימפון, היינו לרווחא דמילתא, דגם אי סבר לטעמא דסימפון נחא משנה ראשונה ומשנה אחרונה. עוד תירץ, דאף דמעיקרא סבירא לן דפליגי אי טעמא משום סימפון, אי טעמא משום שמא ימזוג לה כוס, מכל מקום בתר דמסיק למאן דאמר משום סימפון, דנחלקו בהא גופא, האם בהגעת הזמן ליכא משום סימפון, הוא הדין לעולא, דפליגי בטעמא דשמא ימזוג לה כוס, האם חיישינן בהגעת הזמן אי לאו.

(ג) בא"ד, לא לפי האמת. הקשה המהרי"ט, הא הדרא קושיא לדוכתא מאי בינייהו, דהא לדינא ליכא בינייהו מידי. ותירץ, דאף דלדינא באמת ליכא נפקותא בינייהו, מאי דאמרינן "מאי בינייהו" היינו לטעותא דבן בג דסבר, דר' יהודה בן בתירא לא חש לטעם דסימפון, ואף בלאו טעמא דסימפון יש לחוש לשמא תשקה לבית אביה. ושפיר משנינן דאיכא נפקותא בקיבל מסר והלך.

(ד) תוס' ד"ה הנהו, בסוה"ד, דפריך ולימא המוציא מחבירו עליו הראיה. כתב המהר"ם, דטעות סופר הוא, דלא אשכחן התם דמקשינן הכי. והמהר"ש"ל בכתובות (נח). על תוס' ד"ה הנהו, הגיה בדבריהם, ופירש, דכוונתם להוכיח מהא דמקשינן אשמאל דלא אזיל בממון בתר רוב, מההיא דנמצא גנב או קוביוסטוס דהגיעו, והיינו משום דאזלינן בתר רובא. ואי נימא דנתן דמים, מאי ראיא איכא דאזלינן בתר רובא, דלמא היינו משום דהמוציא מחבירו עליו הראיה.

(ה) גמ', אמר ליה אביי אלא מעתה כגון בנתיה דר' ינאי. ביאר הפני יהושע, דר' זירא קאמר דכיון דחוינן האינדא דנשי קפדי שלא להינשא בפחות מדינר, מסתמא כן היה אף בזמן התורה, וכשאמרה תורה דאשה מתקדשת בכסף כוונתה לדינר. ועלה פריך אביי, דהא חוינן דאיכא נשי דחשיבי טפי, ואף בפחות מתרקי דינרי אינן נישאות, ואם אזלינן בתר זמן התורה, דלמא כולחו הוי חשיבי וקפדי אתרקבא דדנרי.

(ו) גמ', כי קאמינא דקידשה בליליא. כתב השער המלך (פ"א מגירושינן ה"א), דמבואר בסוגיין דיכול לקדש בלילה. ותמה על המהר"י מינץ והרא"ם שהסתפקו בהא. ותירץ, דדוקא בקידושי שטר שהוקשו לגיטין מספקא להו, האם גם להא הוקשה הויה ליציאה, אבל בקידושי כסף דלא הוקש לגיטין שפיר מהני בלילה. ובשו"ת הגרע"א (ח"ב סימן עא) כתב, דאף בגיטין מאי דלא מהני בלילה, היינו דדוקא אליבא דר' אלעזר ביבמות (קד). דחליצה הוי כתחילת דין ופסולה בלילה. אבל רבנן דפליגי והכשירו חליצה בלילה, גיטין וקידושי נמי כשרים בלילה. וסוגיין כרבנן.

(ז) תוס' ד"ה שכן אשה, בתוה"ד, וקשה דאם כן נתת דבריה לשיעורין. בתוס' הרא"ש כתב, דכיון דבלילה או על ידי שליח כולן שוות שאינן מתקדשות בפחות מדינר, שוב לא הוי לשיעורין.

(ח) בא"ד, ונראה דהכי פריך. הקשה המהרש"א, אמאי לא תירצו בפשוטו, דלמסקנא אף בנתיה דר' ינאי על ידי שליח מתקדשות בדינר. [ואכן בתוס' הרא"ש כתב בפשיטות, דאף בנתיה דר' ינאי מתקדשות בדינר. וביאר, דכיון שיודעות שיתנו לשליח כדרך שנותנים לשאר נשים, מעיקרא דעתן להכיין. ותירץ, דכיוונו נמי ליישב בהא אמאי פריך אביי מבנתיה דר' ינאי, ולא פריך משאר נשים אמאי אף בפשטה ידה וקיבלה פחות מדינר לא הוי קידושין. ולהכי ביארו דכוונת אביי להקשות דאם כן נתת דבריה לשיעורין.]

(ט) רש"י ד"ה ושל דבריהם כסף מדינה, בסוה"ד, וכיון דאפקתיה מפרוטה אלמא מידי דחשיבות בעי. הריטב"א הוסיף, דמהא דחני כסף ולא ממון, משמע דאדבר חשוב קפדינן. אמנם התוס' ב"ה שכן, ביארו, דרגילה להקפיד אדינר, כיון דבקרא כתיב כסף, בציר מהכי לא חשיב כסף לדידה.

דף יא ע"ב

(י) גמ', והרי טענה וכו'. פירש רש"י בד"ה ותנן שבועת הייננים, דמדקתני "שתי כסף", שמע מינה קרא לאו דווקא כסף קאמר, אלא ממון, ומסרו הכתוב לחכמים לפרש השיעור. והקשה הקובץ שיעורים (אות פז), דגם אי נימא דכסף לאו דווקא, אכתי יש לומר דתפסת מרובה לא תפסת, וכוונת הכתוב למטבע הפחותה ביותר, וכאילו נתפרש בקרא פרוטה.

(יא) רש"י ד"ה ותנן, בסוה"ד, ומעה היא מטבע הפחותה שבצוריה. העיר הרש"ש, מהא דכתב רש"י לעיל (בעמוד א') בסוה"ה ושל דבריהם, דכיון דאפקתיה מפרוטה אוקמה אדינר. אמנם כתב דאליבא דמה שכתבו התוס'

לעיל (ד): ד"ה מעיקרא, דלא אמרינן כן אלא בקדושי אשה, אתי שפיר. **(יב) גמ', והרי מעשר דכתיב וצרת הכסף ותנן הפורט סלע ממועות מעשר שני.** הקשה המהרש"א בשם מהר"י בן לב, מאי קושיא, הרי איכא למימר דחילל מעיקרא שווי דינר בפרוטות, דהא אף לבית שמאי לא בעינן מטבע דינר דווקא, דהא אמרו בדינר ובשוה דינר. ותירץ, דאם מעיקרא היה לו שיעור דינר, לא היה לו לחללו על פרוטות. וכן מבואר ברשב"א. והפני יהושע כתב, דלאו מענין השווי הקשו הכא, אלא אהא גופא דקתני מחלל בפרוטות, דאי נימא דפרוטה לאו כסף היא הרי לא מהני לחילול דבעינן "כסף צורה". וכן כתב הרש"ש, והוסיף, דמשום הכי דיקדקו להביא הקרא ד"וצרת הכסף", ולא נקטו הקרא ד"ונתת הכסף" המוקדם בפרשה.

(יג) רש"י ד"ה כסף כסף, בסוה"ד, ועוד דהכא כספים יתירא כתיבא. כתב המהרש"א, דאפילו הכי בעינן לגזירה שוה ממעשר, משום דמגוף היתור דכסף, אכתי לא משמע פרוטות, ורק מהריבויא דבכסף ילפינן לה. והרש"ש (על דברי הגמרא) כתב, דנראה דרש"י לא גרס "ילוף ממעשר", אלא פירש כן מדנפשיה. ואי נמי יש לפרש, דילפינן מכסף יתירא כדילפינן במעשר.

(יד) גמ', אלא אי אתמר הכי איתמר וכו'. הקשה הריטב"א, דאכתי תיקשי לרב יוסף דאמר לעיל (בעמוד א'), דטעמיהו דבית שמאי כר' יהודה אמר רב אסי, דמשמע, דלא חילק בין כסף קצוב לשאינו קצוב. ותירץ, דרב יוסף לא אכפת ליה בהא דרב אסי אמר כבית שמאי. עוד תירץ, דרב אסי גופיה סתם דבריו ולא פירש אם איירי בכסף קצוב או שאינו קצוב, ורב יוסף קאמר, דבית שמאי סברי דכל כסף היינו דינר צורי.

(טו) גמ', ושל דבריהם כסף מדינה. הקשה הרמב"ן, מהא דאייתא בבבא קמא (צ). דהתוקע לחבירו נותן לו סלע, ור' יוסי אמר מנה. והסיקו דמנה צורי קאמר. ותירץ, דדווקא סלע קצוב דדבריהם הוי מדינה, אבל מנה דדבריהם פעמים שהוא מנה צורי. עוד תירץ, דלאו כללא קאמר, אלא דבכסף דדבריהם אף כסף מדינה קאמר, ועל כן כל דלא פירשו דהוא צורי, אמרינן, תפסת מרובה לא תפסת, ומסתמא בשל מדינה.

(טז) גמ', מפרוטה מי מגרעה. הקשה המנחת חינוך (מצוה מג י'), לשיטת התוס' רי"ד (לקמן כא): דאף עבר עברי שנקנה בשטר קונה עצמו בגירעון כסף, משמע, דהגרעון אינו מכסף הקנין אלא משיווי העבד, ושפיר איכא למימר דאף דנקנית בפרוטה, מכל מקום איכא גרעון כסף משוויה. ותירץ, דהתוס' רי"ד סבר דמאי דאמרינן "מפרוטה מי מגרעה" כלל, לא קאי אפרוטה שנתן בשעת הקנין, משום דעיקר קנין כסף הוא נתינת שיווי המקח, וכדעת הסמ"ע (ח"ו"מ קצ סק"א). וכשקונה בפרוטה, אם אינו שיווי המקח, לא מהני אלא אם כן זקף עליו השאר במלוה. אלא קאי אשווי האמה, דאם אינה שוה פרוטה, לא שייך בה גרעון כסף. והוא הדין באשה, בעינן שתשווה טפי מפרוטה, ועל כן אי אפשר לקדשה בפרוטה. [ואף דכתב הט"ז (ח"ו"מ שם), דבאשה ודאי שאינו נתינת השיווי. כבר כתב האבני מילואים (סימן כט סק"ב), דאף באשה יש לומר דהוי דמי שוויה]. אמנם הקובץ שיעורים (אות פח) הקשה, דלא משמע הכי, דהא בית שמאי אמרי בדינר, דומיא דבית הלל בפרוטה. ועיין מה שכתב עוד.

דף יב ע"א

(א) גמ', הכא נמי כל היכא דלא מצי מיגרעא לא הווי זבינא זביני. הקשה המנחת חינוך (מצוה מג), לשיטת ר"ת שהביא התוס' רי"ד (לקמן כא): דעבד הנקנה בשטר אינו קונה עצמו בגרעון כסף, הרי אשכחן דאף דלא מצי לגרעא מכל מקום זבינא זביני. ותירץ, דדוקא קנין כסף דילפינן מ"ההפדה" בעינן ביה שיהיה אפשר לגרע, אבל שאר קנינים דלא ילפינן מהא לא בעינן.

(ב) גמ', כיון דאפקתיה מפרוטה אוקמה אדינר. מבואר, דאין אמה העבריה נקנית בפחות מדינר. ותמה המגיד משנה (פ"ד מעבדים ה"ג) אסתומת הרמב"ם (שם), דאין אמה נקנית בפרוטה. ומשמע דבטפי מפרוטה שפיר נקנית. ותירץ, דדוקא אליבא דבית שמאי דסברי דקידושין בדינר, אמרינן בסוגיין דכיון דאפקתיה מפרוטה אוקמה אדינר. אבל לבית הלל דקידושין בפרוטה, אין הכרח דבעינן באמה דינר.

(ג) גמ', שלא יהיו בנות ישראל כהפקר. כתב רש"י בד"ה כהפקר, דמדרבנן הוא ואפקעה לקידושין פחות מפרוטה. והריטב"א כתב, דמדאורייתא הוא, דרחמנא קפיד שלא יהיו בנות ישראל כהפקר.

(ד) גמ', וכי תימא הני מילי בדורו של משה. כתב הריטב"א, דנפקא מינה לדידן בהאי שיעורא לאתרא שאין יוצאין בו פרוטות. או בגוונא שהסכימה להתקדש רק בפרוטה דמשה. ובחידושי חמדת שלמה כתב, דבלאו האי שיעורא, הוי אמינא, דפרוטה היא דבר חשוב, וגזירת הכתוב שאין אשה מתקדשת בפחות. אבל עתה דאמרינן דשיעורו אחד משמונה באיסר האיסלקי, הרי דלא קפיד רחמנא אלא אשווי כל דהוא, ושפיר יש לומר דלעולם אזלינן בתר שווי שבאותו זמן.

(סו): דבנדוע שהוא בן גרושה וחלוצה עבודתו כשרה, וכתב הרמב"ם (פ"ו מביאת מקדש ה"י), דאפילו אחר שנודע פסולו עבודתו כשרה, וכיון דעבודתו כשרה אמאי יתחייב משום שבת. ותיירך, דאף דעבודתו כשרה, מכל מקום לא נתנה שבת להידחות אצלו, וכדכתב רש"י **ביבמות** (לג): **ד"ה שחיטה בור**, דאף דשחיטה כשרה בור, מכל מקום שבת לא נדחית גביה.

(טז) **גמ'**, נגדיה כרב ואצרך גיטא כשמואל. ביאר הרשב"א, דמשום דחיישין לשמואל ואהני מעשיו, יש להלקותו כרב. אבל אי לא אהנו מעשיו אינו לוקה. וכן כתב הבית יוסף (סימן כו) בשם התשב"ץ.

(יז) **גמ'**, ועל דמסר מודעא אגיטא. פירש רש"י **בד"ה ועל דמסר**, כגון גט המעושה בישראל דמוציא לעו על בניה. ותמה המגיד **משנה** (פ"ו מגירושין הכ"ו), דמודעא דגט מהני אפילו באינו מעושה, ואמאי העמיד רש"י דווקא במעושה. ותיירך **הלחם משנה**, דרש"י סבר דמודעא מהני דווקא אם אומר דהיה אנוס.

(יח) **גמ'**, ועל דמצער שלוחא דרבנן. פירש רש"י **בד"ה דמצער**, דמומינו לדין מפני הדיינים וזה קם עליו ומכהו. והר"ן (ו: מדפי הרי"ף) כתב, דלשון "מצער" לא משמע הכי. וביאר, דמצער היינו דמבוזו בפני אחרים, ומביישו. עוד כתב, דלאו דווקא שליח בית דין, אלא הוא הדין כל שלוחא דרבנן.

(יט) **תוס' ד"ה בכלהו, בתוה"ד**, היינו בשביל טובת הנאה. ביאר **העצמות יוסף**, דטעם האיטור הוא רק משום לעו דיאמרו דדר שם משום פריצות. ועל כן כל שיש לתלות דדר שם משום טובת הנאה, תו לא יתלו בפריצות וליכא לעו. [נאמנם **מרש"י ד"ה ועל חתנא**, שכתב, **שמא יכשל בה**. משמע דאינו משום לעו, אלא דחיישין.

(כ) **גמ'**, אמרו ליה והא לית ביה שוה פרוטה. **הרא"ש** (סימן יט) גרס, **אמרה** ליה, דהיא גופה אמרה לו הכי. וביאר, דמשום דהיא אמרה ליה גילתה דעתה שאינה רוצה להתקדש בה, ועל כן גם אי סברינן כשמואל דחיישין שמא שוה פרוטה במקום אחר, הכא לא חיישין.

דף יג ע"א

(א) **גמ'**, הכא נמי סברה אי שדינא להו ומיתברי מחייבנא. הקשה הרשב"א, דאכתי הוה לה למימר ליה לאו, ולא היה לה לשתוק. ותיירך, דכיון דלא עבדה מידי דמוכח מינה דניחא לה, לא חששה להשיב על דבריו. **והחמדת שלמה** (אה"ע סימן מז אות ו) כתב, דההוכחה מהא דלא אמרה ליה לאו, הוי רק כדברים שבלב ולא מהני. ומכל מקום סלקא דעתא, דמה שעכבה בידה ולא שדתינהו הוי מעשה מוכיח על ליבה ומהני, ואסיקו דאכתי אינו מוכיח, דלמא לא שדתינהו משום דסברה שתתחייב בנוקיה.

(ב) **גמ'**, **שם**. הקשה הרשב"א בשם **הראב"ד**, דאכתי הוי לה לשדינהו ולימא שקול פקדונך דהשתא לא מחייבה. וכתב שתיירך, דאיירי בפקדון לזמן, ואכתי לא הגיע זמנו. דאינה יכולה ליכא למימר שקול פקדונך. ותמה עליו הרשב"א, דהוי לה לגמרא לפרושי הכי בהדיא. ומשום הכי ביאר, דלאו דינא קאמרינן, אלא דהיא סבורה להתחייב בו, ולהכי לא השליכתו. ולא דמי לנתן לה לשם קידושין, דהתם אף היא סבורה דאם אינה חפיצה בקידושין, אין טעם שתתחייב בשמירה. ועלה פריך רב אחאי, דאי סבורה להתחייב בנתן לה לשם פקדון, הוא הדין דתסבור להתחייב כשנתן לה לשם קידושין, ומהא דלא שדתינהו ליכא הוכחה. **והפני יהושע** כתב, דכיון דמעיקרא לאו בתורת קידושין יהבה ניהלה, אינה חוששת בדבריו שאמר שיהיה לקידושין, וסבורה דאכתי נמצא אצלה בתורת פקדון.

(ג) **גמ'**, פריך רב אחאי אטו כולהו נשי דיני גמירי. הקשה הפני יהושע, אכתי מכלל ספק לא נפקא, דלמא האי איתתא בקיאה, ומהא דלא שדתינהו מוכח שהתרצתה להתקדש. ותיירך, דבעדי קידושין בעינן דבר ברור, ועל כן כל דאיכא ספק בכונתה, בודאי לא מהני, משום דליכא עדים.

(ד) **גמ'**, אתון דשמיע לבו חושו לה. ביאר **הרא"ש** (סימן יט), דמשום שמואל לא חיישין, דהא חור בו מלקדשה בציפנתא, ואף היא הא לא נתרצתה להתקדש בה. [נהיינו כגירסתו **אמרה** ליה. **לעיל** (יב): אות כא]. **והר"ן** (ו: מדפי הרי"ף) כתב, דציפנתא הוי דבר שאינו מתקיים, ובהא לא מהני מה דשוה פרוטה במקום אחר, וכדעת הרמב"ם (הובא **לעיל** (יב). אות ו).

(ה) **גמ'**, יכולה למימר אין שקלי ודידי שקלי. כתב הרשב"א, דאף אם תאמר שלשם קידושין התכוונה אינה מקודשת. וביאר הר"ן (ו: מדפי הרי"ף), דשמו חכמים דעתה דלא ניחא לה להתקדש בגול דידה, אם לאו דשדיך מעיקרא או דאמרה אין.

(ו) **גמ'**, **שם**. הקשה הפני יהושע, דגם בלאו האי טעמא אינה מקודשת, דהא כל שלא מחלה בפירושי הוי דברים שבלב ובמה התקדש. ותיירך, דבלאו האי טעמא, איכא למימר דמקודשת בהיא הנאה דלא צריכה למיטרך בדינא ודיינא להוציא מיד הגזילה.

(ז) **גמ'**, התם בדשדיך. פירש רש"י **לקמן** (נב): **ד"ה בדשדיך**, דכיון דקיבלה

(ה) **גמ'**, חיישין שמא שוה פרוטה במדי. כתב הרמב"ם (פ"ד מאישות הי"ט), דהני מילי בדבר המתקיים שאפשר להוליכו למקום דשוה שם פרוטה, אבל דבר שאינו מתקיים, בעינן שישוה פרוטה במקומו. וכתב הרמב"ן, דלדבריו, הוי מצי לשנויי, דמאי דתני במתניתין בפרוטה, היינו בדבר שאינו מתקיים. אלא מילתא רוויחא וקושטא נקט. ועיין באות הבאה.

(ו) **גמ'**, **שם**. כתב **הרא"ש** (סימן יז), דמדאורייתא פשיטא דלא הוה קידושין, משום דאין לקידושין אלא מקומן ושעתן, [וכדאמרינן **בבבא קמא** (קה). גבי גזילה]. אלא חומרא דרבנן היא גזירה אטו מקום דשוה פרוטה. והוסיף, דמדברי הרמב"ם (שהובאו באות הקודמת) נראה, דמדאורייתא חיישין. וביאר **העצמות יוסף**, דמשמע ליה הכי מדכתב הרמב"ם צריכה גט מספק שמא דבר זה שוה פרוטה במקום אחר. ועוד כתב, דמדיוק לשון הרא"ש משמע, דלדעת הרמב"ם חיישין דווקא בדאית לה אורחא להתם. אמנם **הקרנן נתנאל** (אות מ) כתב, דסגי בהא שאפשר שתודמן לאותו מקום.

(ז) **גמ'**, **שם**. הר"ן (ו: מדפי הרי"ף) כתב, דמדאורייתא מקודשת, דכיון שנתרצתה בהן ושוו פרוטה באיזה מקום, ויודעים העדים שדרכה לתת פרוטה באותו דבר, הוה כאומרת לידי שוויה לי ומקודשת.

(ח) **גמ'**, **יתבי רב חסדא וקא משער**. הקשה **השב שמעתתא** (ש"ג פי"ז), מה איכא בהא דעתה אין בה שוה פרוטה, דלמא בשעת הקידושין היתה שוה פרוטה. ואי נימא דמספק מוקמינן לה אחזקת פנויה, תיקשי לאידך גיסא, מה יהני מה דהשתא שוה פרוטה, העמידנה אחזקת פנויה ותאמר דמעיקרא לא שוויא פרוטה. וכתב, דמסוגיין מוכח דבדליכא חזקה דמעיקרא, אזלינן בתר חזקה דהשתא. אמנם **באבני מילואים** (לא סקי"ג) כתב, דאינו משום דאזלינן בתר חזקה דהשתא, דהרי בשערים העשויים להשתנות, לא שייך להעמידה אחזקה. אלא היינו טעמא, משום דמוקמינן לה בחזקת פנויה, [וכן הביא שם **מהבית יוסף בברך הבית**], וגם בשוה עתה פרוטה מדאורייתא לא מהני, אלא חומרא דרבנן הילא.

(ט) **תוס' ד"ה רב חסדא, בתוה"ד**, דמיירי שקידשה אחיו. הקשה **האבני מילואים** (לא סקי"ב), דגם בקידשה אחר שאינו אחיו יש להוכיח דרב חסדא לא סבר כשמואל, דהא לשמואל דצריכה גט מן הראשון ודאי דמותרת לשני, ומאי קאמר לה "לאו כל כמינך דאסרת לה אבתרא". ותיירך, דאי איירי בקידשה אחר, איכא למימר דאיירי בגוונא שקידשה השני קודם שקיבלה גט מן הראשון, ועתה גם לשמואל בעינן לשיעורי, משום דאי שוויה פרוטה והויא ודאי מקודשת לראשון, הרי אסורה לתרווייהו משום זונה. אבל אי איירי בקידשה אחיו, שפיר קאמר דלית ליה דשמואל ואף מספק אינה צריכה גט. **והמהרש"א** כתב, דאי איירי באחר, כיון דאיכא תקנה על ידי גט, הוי ליה למיחש לשמואל ולהצריכה גט מספק. אמנם כתב, **דבתוס' ישנים** ביארו אף בקידשה אחר.

(י) **גמ'**, **אמרה ליה אימיה והא הוא יומא וכו'**. ביאר **המקנה**, דסלקא דעתין דיהני משום שוויה אנפשה חתיכה דאיטורא דמאמנת לאמה דהכא הוי, ועלה מיייתנן מיהודית דביתהו דר' חייא דלא אמרינן ככהאי גוונא שוויה אנפשה. והיינו טעמא כדביאר **התוס' רי"ד**, דכיון דמשועבדת לו, לאו כל כמינה דאסרה עליה.

דף יב ע"ב

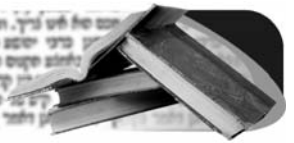
(יא) **גמ'**, לאו היינו דיהודית. הקשה הרשב"א, אמאי לא מיייתי מדתנן לקמן (סה). דהאומר קדשתך והיא אומרת קידשת לבתי, דבתה מותרת בקרובותיו, משמע, דאינה נאמנת על בתה. ותיירך, דשאני הכא דהבת מאמנת לדברי אמה, ומשום הכי הוכיחו מיהודית, דאף דאמרה אמרה לי אם והיינו דמאמנת לדבריה, לאו כל כמינה.

(יב) **גמ'**, **שם**. הקשה **המקנה**, אמאי לא הוכיחו מדתנן **בנדרים** (צ): דהאומרת טמאה אני אינה נאמנת, דחיישין שמא עיניה נתנה באחר. ותיירך, דהא באיכא עד דמסייע לדבריה נאנמת, וכדכתב **הבית שמואל** (קטו סקי"ג). וסלקא דעתין דמה דאמרה דאמרה לי אם ליחשב כעד המסייע לדבריה, ולהכי מיייתו ליהודית דכהאי גוונא לא חשיב עד המסייע.

(יג) **תוס' ד"ה והאיכא סהדי, בתוה"ד**, דאם כן אין לדבר סוף. הקשה **המהרש"א**, מאי תימא הוא, דאין הכי נמי כל שלא ידוע בבירור דלא שוי פרוטה בשעת קידושין, חיישין לקידושו וכדאמר שמואל. ותיירך, דמשמע להו, דרק בתר דאמרה ליה אימיה דשוו פרוטה פריך והאיכא עדים, ולהכי הקשו דאי חשש בעלמא הוא שמא יש עדים, אף בלאו אמרה ליה אם איכא למיחש.

(יד) **תוס' ד"ה אם הקלנו, בתוה"ד**, ויש מפרשים אם הקלנו בשבויה משום דליכא אלא איטור לאו. הקשה **הרמב"ן**, הא אמרינן **ביבמות** (קיט). דכל בדאורייתא לא שאני בין איטור לאו לאיטור כרת.

(טו) **בא"ד**, ויעבוד עבודה כמובח בשבת וכו'. הקשה **הרש"ש**, הא איתא לקמן

כתב, דלמסקנא, קאי א"אֵלֶה" לחוד "פִּרְצוּ" לחוד.

טו) גמ', דתנן האשה שהביאה חטאתה. כתב הריטב"א, דאיירי דווקא בשהקריבה חטאתה, אבל אם רק הפרישה חטאתה, אין חטאתה קריבה כדן כל חטאת שמתו בעליה, וכיון דחטאת לא קרבה, אף עולתה לא קרבה, דהכי קיימא לן דכל החטאות קודמות לעולה, ואם אין חטאת אין עולה.

טז) גמ', אלמא קסבר שיעבודא לאו דאורייתא. כתב הריטב"א, דאף למאן דאמר שיעבודא לאו דאורייתא, מכל מקום פריעת בעל חוב מצוה, ודינה ככל מצות עשה שכופין אותו עד שתצא נפשו, ושפיר גובין מנכסיו דעד שכופוהו בגופו יש לכפותו בממונו. אמנם הני מילי בחייו, אבל לאחר מותו אין גובין מן היורשים, משום דעליהם לא רמי המצוה דפריעת בעל חוב, ומשום מצוה בעלמא דאיכא עליהם שלא יהיה אביהם לווה רשע ולא ישלם, אין כופין אותו.

יז) גמ', דמלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר. הקשה הרשב"א, מאי איכא בהא דככתובה בשטר, הא למאן דאמר שיעבודא לאו דאורייתא, אף מלוה בשטר אינו גובה ממשועבדים מדינא, אלא רק משום נעילת דלת בפני לווים. ותירץ, דהיכא דמשיעבד לו נכסיו להדיא, כולי עלמא מודו דמדאורייתא משתעבד, ואף דאמרינן אחריות טעות סופר, ואם כן לעולם חשיב כמפרש, מכל מקום מששיעבד להדיא אלים טפי. והוסיף, דכן משמע מרש"י בד"ה **לאו מדאורייתא שכתב,** "אלא מלוה בשטר שהוא שיעבדו משתעבדי". והריטב"א תירץ, דלאו דינא דאורייתא קאמרינן, אלא דלבתר דתקון רבנן דמלוה בשטר גובה מן הלוקחות, לא פלוג בתקנתיהו, והוא הדין מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמי, דגובה ממשועבדים שלא יהיה כח הדיוט חמור מכח גבוה.

יח) תוס' ד"ה אמר רב פפא, תימה דבשלהי גט פשוט. הרי"ף בבבא בתרא (פג. מדפי הרי"ף) תירץ, דבאמת סבר רב פפא דשיעבודא דאורייתא. ומאי דקאמר דמלוה על פה גובה מן היורשים שלא תנעל דלת, היינו טעמא אמאי אוקמוה רבנן אדינא דאורייתא, ולא אמרו דדינו כמלוה על פה דמשום תקנת לוקחות לא גבי ממשעבדי. ותמה הרמב"ן (בסוגיין), דלהא דרבנן אוקמוה אדינא דאורייתא לא בעינן טעם, דהרי כל שאין טעם התקנה קיימת אין להם לעקור דין תורה. והרשב"א תמה, דהא בכמה דוכתי שמעינן לרב פפא דאמר פריעת בעל חוב מצוה, משמע, דאף מינייה דידה ליכא אלא משום מצוה וליכא שיעבוד. וכתבו בשם ר"ת, דאלו מן הסוגיות המתחלפות, והוי תרי לשני בדעת רב פפא. וכן כתב הבעל המאור בביצה (יח: מדפי הרי"ף).

יט) גמ', אלא מדאמר רחמנא אלמנה לכהן גדול אסורה. הקשה בחידושי הגרע"א, דלמא כי אצטריך לאסור אלמנה לכהן גדול, היכא דחלץ לה יבמה, דדרשינן לקמן (יד.) דכיון דחלץ לה אחד מן האחים הותרה לכולם. ואף דחלוצה נמי אסורה לכהן ותיפוק ליה משום חלוצה, מכל מקום אסורה הוא רק מדברי סופרים, ושפיר בעינן קרא דעל כהן גדול מדינא אסורה.

כ) גמ', לכולי עלמא בעשה. עיין ברש"י ובתוס' ד"ה לכולי עלמא מה דפירשו בהאי עשה. והריטב"א כתב, דלאו דווקא עשה, דאי הכי הוי ליה לפרש בהאי עשה, אלא דאכתי אסורא רכיב עלה, ולהא קרי עשה.

כא) תוס' ד"ה לכולי עלמא, כגון ודבק באשתו. הקשה הרמב"ן, והא האי קרא בבן נח כתיב. ותירץ, דהרי נשנית בסיני בהא דאיכא לאו לכהן גדול, וכל דנשנית בסיני לזה ולזה נאמרה.

כב) גמ', מידי דהוי אפסולי המוקדשין. הקשה הריטב"א, מאי ראייה, שאני התם דרביה קרא לאיסור, כדדרשינן "תזבח" ולא גיזה. ותירץ, דעיקר הטעם, דכיון דבחוקת אשת איש קיימא, באיסורא עומדת עד שיתברר לך דמותרת, ואף דחוינן דנפקא מחנק, מכל מקום אכתי ליכא ראייה שהותרה לגמרי, כדחוינן בפסולי המוקדשין דאף דפקע מקצת האיסור אינו סיבה שיפקע כולו.

לגול דידה לשם קידושין אחלתיה. והיינו דמתקדשת בחזרת גזילתה. וכתב הרשב"א דהוא כדעת הרמב"ם (עיין באות הבאה), דאפשר לקדשה בהא גופא דפורע לה חובו. אבל הרי"ן (ז. מדפי הרי"ף) כתב, דבדשדוך אמרינן דמקניא ליה כי היכי דתיקדיש ביה. ונלדבריו, אכתי לא נפטר מתשלום הגזילה.

ח) גמ', דתניא אמר לה כנסי סלע זו שאני חייב ליכני וחזר ואמר התקדשי לי בו. כתב הרשב"א, דחזר ואמר היינו דחזר בו מן הפרעון, ואמר לשם קידושין. ודווקא משום דמעיקרא אמר לה לשם פרעון, יכולה לומר לו אין שקלי וידי שקלי. אבל אם מעיקרא אמר לה לשם קידושין, אף דחייב לה והגיע זמן הפרעון, ומן הדין יכולה לומר אין שקלי וידי שקלי, מכל מקום בסתמא אמרינן דחוקת הנשים שרוצות להתקדש, ונתרצתה לקבל המעות בתורת קידושין, ולא כל כמינה לחזור ולומר אין שקלי וידי שקלי. אמנם כתב, דמלשון הרמב"ם (פ"ה מאישות ה"ב) דכתב, "החזיר לה חוב שהיה לה אצלו ואמר לה הרי את מקודשת בו" מבואר, דלא חזר בו מפרעון החוב, אלא מקדשה בהא גופא דפורע לה חובו.

ט) גמ', הא אישתיקה הו קידושין. הקשה המהרש"א, אמאי לא נידוק מרישא, רצתה דאמרה אין הא אישתיקה לא הו קידושין. ותירץ, דמאי דאמרינן הא אישתיקה הו קידושין, לאו מדיוקא אלא מסברא קאמרינן, דאי לא חיישינן לאין שקלי וידי שקלי, כי היכי דלענין פקדון בסתמא הו קידושין, הוא הדין בחוב. ולהכי מקשינן אמאי לא תני סתמא כדתני בפקדון.

י) גמ', כשם שאין אשה נקנית בפחות משה פרוטה. הקשה הרשב"א, מהיכי פשיטא לן דאין אשה נקנית בפחות משה פרוטה, הא כל עיקר קנין כסף מקרקע ילפינן, ואם בקרקע מהני אפילו בפחות משה פרוטה הוא הדין באשה. ותירץ, דמסברא אמרינן הכי כדאינתא לעיל (ג.) אשה בפחות משה פרוטה לא מקניא נפשה. ותמה העצמות יוסף, אם כן, אמאי קרקע אינה נקנית בפחות משה פרוטה. הרי התם ליכא להאי סברא.

יא) תוס' ד"ה כשם, תימה דהוי ליה למידק איפכא. העיר הרש"ש, דכיון דבאשה תניא בהדיא ובקרקע לא תניא בהדיא, שפיר תלו לא תניא בדתניא.

יב) גמ', וקשין לעולם יותר מדור המבול. הקשה הריטב"א, אמאי חמיר מדור המבול, וכי בורר המבול לא השחיתו בכך. ותירץ, דארברה כיון דחטאו בה בדור המבול ונענשו, כיון שחזרו וחטאו בה, מן הראוי לעונשם יותר. והמהרש"א (חידושי אגדות) תירץ, דבדור המבול לא הו ממוזין, דהא לא אשכחן ממוז בבני נח, אבל בישראל דאיכא אף פסול דממוזין, ראוי להחמיר טפי.

יג) גמ', מאי משמע כדמתרגם רב יוסף. הקשה הריטב"א, אף בלאו תרגום דרב יוסף אמרינן דקאי אעריות, דהא כתיב להדיא בקרא "ונאוף". ותירץ, דאי לאו רב יוסף הוי אמינא ד"דמים בדמים נגעו" קאי ארציחה, ודווקא עלה קאי "על כן תאבל הארץ" משום דסמיך ליה. והמהרש"א (חידושי הלכות, להלן עמוד ב') כתב, דמאי דכתיב "ונאוף" קאי אמזיה, כדכתיב "ואיש אשר ינאף את אשת רעהו". אבל מ"דמים בדמים נגעו" למאי דתרגם רב יוסף דקאי אמולדין בנין מנשי חבריהון, שפיר איכא למימר דקאי אשוגג, וכההיא דאינן בקיאים בטיב גיטין וקידושין.

דף יג ע"ב

יד) גמ', מי כתיב ופרצו ופרצו כתיב. ביאר רש"י בד"ה פרצו כתיב, ומילתא באפי נפשה היא ועלה לחודה כתיב על כן תאבל. והקשה המהרש"א, דבשבועות (לט.) מוכח דקאי נמי א"אֵלֶה", ולא רק א"פִּרְצוּ". ותירץ, דאין כוונת רש"י דקאי דווקא א"פִּרְצוּ", אלא דקאי אכל חד וחד בפני עצמו, משום דאי קאי דווקא אכולהו הוי ליה למיכתב "פִּרְצוּ". והרש"ש (לעיל עמוד א')

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דרק היומיומי" בעיון!!!

זמני השיעור בדף היומיומי בעיון ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 9:45-10:45 בבית המדרש "משכן אהרן" שע"י חניכי ישיבת פוניבז' מודיעין עילית ת"ו

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה של אבן וכו'...
יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר... (הח"ח כאהבת הסדר ח"כ כפ"ט ו')

כתובת המערכת: רח' שאגת אריה 17/25 קרית ספר מודיעין עילית. טל/פקס: 08-9741714 ©